

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania S. sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie
z udziałem R. M. oraz S.1 sp. z o.o. w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 czerwca 2025 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 12 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 2484/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie na rzecz S. sp. z o.o. w W. oraz S. 1 sp. z o.o. w W. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwoty po 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 12 czerwca 2024 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 lipca 2022 r., którym zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że stwierdzono, iż R. M. nie podlega jako

pracownik obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu u płatnika składek S. Sp. z o. o. z siedzibą w W. w okresie od 17 sierpnia 2015 r. do 31 marca 2018 r.

Organ rentowy wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zaskarżając orzeczenie w całości i opierając skargę na podstawach: 1) naruszenia prawa procesowego: (-) art. 327¹ § 1 k.p.c., przez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku przyczyn nieuwzględnienia argumentacji/dowodów wskazanych przez organ rentowy; (-) art. 232 w związku z art. 477 k.p.c., przez wydanie orzeczenia bez przeprowadzenia merytorycznej kontroli decyzji organu rentowego; 2) naruszenia przepisów prawa materialnego: (-) art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2023 r., poz. 1230 ze zm.) w związku z art. 22 § 1 k.p., przez uznanie, że pracodawcą dla ubezpieczonego jest spółka S. Sp. z o.o., mimo iż właścicielem S. Sp. z o.o. jest odwołująca się spółka; (-) art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c., przez przyjęcie, że organ rentowy nie udowodnił, iż rzeczywistym pracodawcą dla ubezpieczonego była odwołująca się spółka, mimo że Sąd pominął materiał zgromadzony w aktach rentowych/składkowych oraz nie dokonał wykładni art. 3 w związku z art. 22 § 1 k. p. z uwzględnieniem koncepcji przebicia zasłony korporacyjnej; (-) art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 3 i art. 22 § 1 k. p., przez uznanie, że pracodawcą dla ubezpieczonego jest S. S. sp. z o.o., mimo iż z dokumentacji załączonej do akt sprawy wynika, że rzeczywistym pracodawcą dla ubezpieczonego pozostawała odwołująca się spółka (przebicie zasłony korporacyjnej); (-) art. 3 w związku z art. 22 § 1 k. p., przez niedokonanie ich wykładni z uwzględnieniem koncepcji przebicia zasłony korporacyjnej; (-) art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, w związku z art. 8 ust. 2a oraz art. 17 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez jego niezastosowanie, mimo że z załączonych do sprawy akt rentowych/składkowych wynika, iż w przedmiotowej sprawie doszło do tzw. przebicia zasłony korporacyjnej, a tym samym umowy o pracę zawarte z S.1Sp. z o.o. na gruncie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych należy traktować jako nieważne.

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania od decyzji organu rentowego, a także o zasądzenie od odwołującej się spółki na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi, ponieważ Sąd powinien poddać decyzję organu kontroli merytorycznej, a zatem zbadać, czy organ rentowy prawidłowo zastosował przepisy prawa przy ustalonym stanie faktycznym, co w przedmiotowej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy faktycznie nastąpiło tzw. przebicie zasłony korporacyjnej prowadzące do obejścia przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to jest art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Ponadto, Sąd ograniczając się do badania powiązań osobowo-kapitałowych między wymienionymi podmiotami wyłącznie z perspektywy art. 22 § 1 k. p., nie jest w stanie poddać decyzji organu rentowego merytorycznej kontroli wskazującej na tzw. „uniesienie zasłony korporacyjnej” bez wykładni art. 3 i art. 22 § 1 k. p. z uwzględnieniem koncepcji przebicia zasłony korporacyjnej, ponieważ w świetle art. 22 § 1 k. p. spółka zależna - jako odrębny podmiot istniejący w obrocie gospodarczym - będzie w sposób oczywisty traktowana jako pracodawca dla ubezpieczonego z uwagi na konieczność wykonania szeregu formalnych czynności mających na celu urealnienie „nieważnego” (na gruncie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych) w swej istocie stosunku pracy (takich, jak zawarcie umowy o pracę, obsługa kadrowo-płacowa itp.).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się spółka i zainteresowany wnieśli o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniesiona w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie zarzucanym sądowni drugiej instancji uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitością i ugruntowaną jego interpretacją przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). W rozpoznawanej sprawie żadna taka okoliczność nie miała miejsca.

Należy zgodzić się i przyjąć argumentację Sądu Najwyższego wyrażoną w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 lutego 2024 r., II USK 336/23 (LEX nr 3687155), który odmówił przyjęcia do rozpoznania jednej z analogicznie argumentowanych skarg kasacyjnych organu rentowego złożonych w podobnych sprawach dotyczących odwołującej się oraz zainteresowanej spółki.

Odnosząc się do rozkładu ciężaru dowodów w postępowaniu cywilnym z zakresu ubezpieczeń społecznych, wypada przypomnieć, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 maja 2017 r., I UK 184/16 (LEX nr 2305920) stwierdził, iż ciężar udowodnienia wchodzi w rachubę dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione, a nie już wtedy, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności. Oznacza to, że rozkład ciężaru dowodu stanowi regułę wskazującą stronę, która ma ponieść negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń. Na tym polega funkcja

ciężaru dowodowego. Pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle albo w pewnej części wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Czym innym jest natomiast sytuacja, w której sąd oceniał materiał dowodowy, kierując się metodą kognitywną z art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie dokonał wiążących ustaleń stanu faktycznego. W tym wypadku nie dochodzi do właściwego lub niewłaściwego rozłożenia ciężaru dowodowego.

W niniejszym przypadku Sądy *meriti* szczegółowo odniosły się do skromnych środków dowodowych przedstawionych przez organ rentowy w toku procesu. Ocenivszy, że nie jest możliwe uprawdopodobnienie, iż między ubezpieczonym a spółką zależną nie istniał stosunek pracy, który w rzeczywistości był wykonywany, Sądy nie potwierdziły stanowiska skarżącego. Ponadto Sądy przeprowadziły szczegółowe dociekania w celu ustalenia podstawy prawnej twierdzeń organu rentowego, której również nie mogły się doszukać. Nie sposób w rozpoznawanej sprawie stwierdzić, na czym rzeczywiście miałyby polegać naruszenie reguły rozkładu ciężaru dowodu przez Sądy, skoro korzystna dla odwołującej się okoliczność (wykonywanie pracy dla spółki zależnej) została udowodniona, zaś okoliczność wykazana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (zależność spółki będącej pracodawcą od spółki odwołującej się) nie wpływa na konkluzję co do tego, który podmiot jest w tym przypadku pracodawcą.

W orzecznictwie utrwalona jest wykładnia negująca możliwość skutecznego podnoszenia w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 6 k.c., gdy zmierza on do zakwestionowania ustaleń faktycznych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2000 r., V CKN 64/00, OSNC 2000 nr 12, poz. 232; z dnia 15 października 2004 r., II CK 62/04, LEX nr 197635; z dnia 8 listopada 2005 r., I CK 178/05, LEX nr 220844 oraz z dnia 15 lutego 2008 r., I CSK 426/07, LEX nr 465919).

Warto także zwrócić uwagę, że przywołana przez organ rentowy koncepcja „przebiccia korporacyjnego” miałaby potencjalne znaczenie w kontekście art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyby odwołująca się twierdziła, iż w sprawie przywołany przepis nie ma zastosowania. Wówczas organ rentowy dążyłby do jego zastosowania, argumentując, że ścisłe powiązanie między spółkami w ramach tej samej grupy kapitałowej w każdym przypadku świadczy o tożsamości interesu

ekonomicznego w ramach grupy. W rozpoznawanej sprawie zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie budzi jednak wątpliwości. Wykonując umowę zlecenia zawartą z odwołującą się, ubezpieczony, będąc pracownikiem spółki zależnej, z tytułu tejże umowy cywilnej podlega ubezpieczeniom jako pracownik. Nawet gdyby zgodnie z oczekiwaniem organu rentowego (niepopartym dostatecznym materiałem dowodowym) uznać, że stosunek pracy wynikający z umowy zawartej ze spółką zależną w rzeczywistości łączył ubezpieczonego z odwołującą się, to nie miałyby to wpływu na zastosowanie w sprawie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Tylko gdyby przyjąć, że zawarte z odwołującą się umowy cywilne w swojej istocie skrywają stosunek pracy, art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie miałby zastosowania, lecz wówczas również istniałby tytuł pracowniczy podlegania ubezpieczeniom społecznym, aczkolwiek z art. 8 ust. 1 tej ustawy.

Reasumując, organ rentowy we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazał nie tylko kwalifikowanej formy jej zasadności, lecz w ogóle nie był w stanie wyjaśnić, na czym miałyby polegać naruszenie przez Sądy orzekające przywołanych przepisów w jakimkolwiek stopniu.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono z mocy art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]